

Oog voor pedagogische kwaliteit

Het decreet focust op kwaliteit in de opvang

In verschillende artikels in dit jubileumnummer gaat het over ‘kwaliteit’ en ‘professionalisering’. Dat is precies de bedoeling van het decreet Kinderopvang van Baby’s en Peuters dat op 1 april in werking trad. Met een aantal van de nieuwe regels wil de Vlaamse overheid de pedagogische kwaliteit van de opvang verhogen. KIDDO vroeg bij Kind en Gezin toelichting aan Els Pauels, stafmedewerker Kwaliteit Kinderopvang, en Martine Smets, Diensthoofd Kennisontwikkeling en Beleidsondersteuning Afdeling Kinderopvang.

Met het nieuwe decreet heeft elke kinderopvang een vergunning nodig (zie ook KIDDO 1 2014). Bij het toekennen van een vergunning zal ook aandacht gaan naar de pedagogische kwaliteit, vertelt Martine Smets. Nu is pedagogische kwaliteit uiteraard niet nieuw voor de sector. ‘Het was altijd al de bedoeling om pedagogische kwaliteit te leveren, en er gebeuren in de praktijk al jaren heel goede dingen op dat vlak. Nieuw is echter dat een aantal elementen nu concreter zijn opgenomen in de wetgeving, en dat van iedere kinderopvang hetzelfde wordt verwacht. Dat is anders dan vroeger toen er verschillen waren tussen de sectoren. In de wetgeving staat nu duidelijk opgesomd welke aspecten opvangvoorzieningen minimaal in hun pedagogisch beleid moeten uitwerken, en die verplichting geldt nu voor iedereen.’

Dat de verplichtingen explicieter zijn gemaakt, geeft de voorzieningen een houvast, meent Els Pauels. ‘Tegelijk kiest de Vlaamse regering om de handvatten voor het pedagogisch beleid niet te concreet of te strikt in te vullen. Het is immers belangrijk dat de voorzieningen ook ruimte hebben om eigen accenten te leggen. Dat ze bepaalde zaken vormgeven in functie van hun specifieke ouders en kinderen, binnen de specifieke context van hun eigen regio. Sommigen zullen die mogelijkheid ervaren als een vorm van vrijheid, anderen zullen verlangen naar nog meer houvast. Daarom zijn de nieuwe regels niet te strak en tegelijk voldoende concreet.’

Wen- en taalbeleid

Inhoudelijk bevat de nieuwe wetgeving een aantal nieuwigheden. ‘Het zijn zaken waarvan we op basis van ervaring of uit onderzoek weten dat ze een verschil maken voor de kinderen, en meestal ook in het belang zijn van de voorzieningen en de begeleiders.’ Het wenbeleid is zo’n voorbeeld. ‘De verplichting voor een wenbeleid stond nergens neergeschreven’, zegt Smets. ‘Natuurlijk weten de meeste voorzieningen allang dat het voor iedereen een goede zaak is om het kind, zijn gezin en zijn gewoontes al voor de start van de opvang te leren kennen. En vice versa. Heel wat voorzieningen werkten al op eigen initiatief een wenbeleid uit. De nieuwe regelgeving legt voorzieningen op om de mogelijkheid tot wennen systematisch aan te bieden aan ouders. Hoe ze dat wennen precies invullen, dat beslissen de voorzieningen dan weer zelf.’

Ook de verplichting om een taalbeleid te hebben, is nieuw in de regelgeving. Het decreet stipuleert dat ‘de Nederlandse taalverwerving moet worden gestimuleerd en positieve aandacht moet worden geschonken aan de thuistaal van het kind’. Uit onderzoek is immers gebleken dat respect voor het thuismilieu het welbevinden en de betrokkenheid bij het kind verhoogt.

Met welbevinden en betrokkenheid was iedere goede kinderopvang al bezig, maar nu staat het effectief in de regelgeving

Uit onderzoek blijkt dat respect voor het thuismilieu het welbevinden en de betrokkenheid bij het kind verhoogt

Martine Smets

Het is belangrijk dat voorzieningen ook ruimte hebben om eigen accenten te leggen

Els Pauels

dat iedere voorziening een methode nodig heeft om welbevinden en betrokkenheid te meten. 'De voorzieningen kiezen zelf welke methode ze wensen te gebruiken,' aldus Smets.

Kwaliteitshandboek

Het kwaliteitshandboek was voorheen alleen verplicht voor de gesubsidieerde opvang. Nu gaat iedere opvang met minstens 19 plaatsen ermee aan de slag. Pauels: 'We beseffen dat dit voor een deel van de sector een grote verandering betekent. Maar voor de mensen die al met een kwaliteitshandboek werken, is het een houvast bij het managen van hun dagelijkse werking. Daar ligt ook de meerwaarde. Een goed kwaliteitshandboek zorgt immers dat de opvangkwaliteit niet afhangt van wie er die dag toevallig al dan niet is.' Om de opvang te helpen bij het uitwerken van een kwaliteitshandboek, ontwikkelt Kind en Gezin een digitale leermodule die je van a tot z door de regelgeving gidst. Als

organisator van kinderopvang leer je wat er minimaal wordt verwacht en kun je inspiratie halen uit de beschrijvingen van goede praktijken. 'Belangrijk is dat organisatoren vooral kijken wat past bij hun concrete locatie,' benadrukt Pauels. 'Het handboek van iemand anders kopiëren heeft weinig zin, dat stem je beter af op je eigen werking.'

Ouderbetrokkenheid en -participatie zijn evenmin nieuw voor de sector. 'Voorzieningen die in het verleden al met een kwaliteitshandboek werkten, beschreven daarin hoe ze peilen naar de tevredenheid van ouders, hoe ze met ouders samenwerken, enzovoort. Nu staat dat explicieter en concreter in de regelgeving en geldt het voor alle soorten opvang. Er zijn ook nieuwigheden bijgekomen: het is verplicht om de vergunning kenbaar te maken aan ouders en Kind en Gezin kan vragen om eventuele aanmaningen aan de ouders te melden.' ➤

Pedagogische ondersteuning

Daarnaast vraagt het decreet dat iedere kinderopvang zorgt voor de eigen pedagogische ondersteuning. 'Elke opvang laat zich ondersteunen door een gespecialiseerde organisatie. Dat kan een externe organisatie zijn, maar ook een entiteit binnen de eigen voorziening of een collega-voorziening. De wetgever legt geen strikt kader op in de zin van wanneer en hoeveel', zegt Smets. 'De bedoeling is net dat de ondersteuning afgestemd is op de eigen noden en behoeften. Daarom maken opvanglocatie en pedagogische ondersteuningsorganisatie eerst samen een analyse.'

Voor Kind en Gezin is die ondersteuning méér dan een verplicht nummer. 'We verwachten dat ze een reële ondersteuning zal betekenen voor het pedagogische beleid van de voorzieningen. Professionals in de kinderopvang zullen immers in overleg kunnen gaan met de organisaties die hen pedagogisch ondersteunen. Ze zullen door die organisaties ook kunnen netwerken met collega's. Het is onder meer de bedoeling om via die ondersteuningsorganisaties mensen uit verschillende voorzieningen samen te brengen.'

'We beseffen wel dat niet iedereen daarop zit te wachten. Wie in de opvang werkt, heeft de handen meer dan vol. Toch merken we, ook bij vorming, dat het zinvol is om mensen samen te brengen. Vaak blijkt dat organisatoren of kinderbegeleiders dezelfde zorgen hebben en dat ze tot goede oplossingen komen door die met elkaar te delen.'

De organisatoren van gezins- en groepsopvang hebben tot 1 april 2016 de tijd om een overeenkomst te sluiten met een pedagogische ondersteuningsorganisatie. 'Dat zullen niet allemaal splinternieuwe organisaties zijn. In vele gevallen zal het gaan om organisaties die nu al met ondersteuning bezig zijn in de sector', zegt Smets.

Om de begeleiding alvast voor de vroegere zelfstandige kinderopvang op gang te trekken, kregen elf pedagogische

en taalondersteunende organisaties een projectsubsidie. Op die manier kunnen opvangvoorzieningen zonder subsidies of met beperkte subsidies de komende twee jaar gratis een beroep doen op een pedagogische en taalondersteunende organisatie. Meer info en een lijst vind je op www.kindengezin.be/nieuws-en-actualiteit/2014/20140130-projectsubsidie-pedagogische.jsp

Niets wereldschokkends

Verder bevat de nieuwe wetgeving volgens Pauels en Smets vooral zaken die er vroeger ook al in stonden. 'Regelmaat in de dagindeling is zo'n voorbeeld', aldus Smets. 'Of een gevarieerd aanbod aan spelmaterialen en activiteiten – waarbij dan wel nieuw is dat voorzieningen nu ook een buitenactiviteitsaanbod moeten organiseren.'

'Over het algemeen kunnen we zeggen dat het niet gaat om wereldschokkende veranderingen', vinden Pauels en Smets. 'Er zijn ook zaken die bij het oude blijven. Zaken die de opvangvoorzieningen nu al doen, en goed doen. Want laat één ding duidelijk zijn: de nieuwe regelgeving komt er niet omdat de voorzieningen niet goed bezig zouden zijn. We hopen dat opvanglocaties begrijpen dat de vernieuwingen op lange termijn de waardering voor hun werk zullen verhogen.'

Toch bestaat de kans dat een en ander wordt geïnterpreteerd als 'extra verplichtingen', zo beseffen Smets en Pauels. 'Maar als je vroeger systematisch bezig was met kinderen en gezinnen, dan is het vooral een kwestie van bepaalde zaken die je al deed explicieter te maken.' Pauels geeft als leidraad: 'Vertrek vanuit je eigen praktijk en laat je niet overdonderen door theorieën. In essentie komt het hierop neer: kunnen omgaan met een grote diversiteit aan kinderen en gezinnen. Dat is immers de kern van het beroep.'

Veranderingsproces

Om het overzicht te behouden, bezorgt Kind en Gezin elke vergunde opvang een 'Infomap Kinderopvang'. Voor nieuwe starters komt er een digitale startersgids die je stap voor stap helpt om je opvangproject uit te werken. Neemt dat de ongerustheid op het terrein weg? 'Er is inderdaad wat ongerustheid, in alle opvangvormen. Dat hoort bij elk veranderingsproces. Er is veel informatie beschikbaar en wij kunnen wel antwoorden geven op de meeste vragen. Maar de uitdaging voor iedereen blijft de regelgeving vertalen naar de eigen werking. Dat kunnen wij niet in de plaats van organisatoren doen. Dat vraagt dus tijd, veel tijd. Daarom zijn de overgangsmaatregelen heel belangrijk. Eén april was geen deadline, maar de start voor de verdere professionalisering van de kinderopvang.' ◀